

Representantforslag 39 S

(2014–2015)

fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Rigmor Andersen Eide og Rasmus Hansson

Dokument 8:39 S (2014–2015)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Line Henriette Hjemdal, Rigmor Andersen Eide og Rasmus Hansson om å sikre at ulovlig fremskaffede produkter fra hai ikke importeres til Norge

Til Stortinget

Bakgrunn

Haifinner er av de mest kostbare fiskeproduktene i verden. Hovedårsaken til det store markedet er etterspørselen av haifinnesuppe. I Kina har det blitt brukt haifinner i mat og legekunst i årtusener, og det blir fortsatt servert haifinner, vanligvis i bryllup eller ved andre store anledninger.

Den mest utbredte praksisen for fangst av haifinneprodukter er «haifinning». De fleste haiene blir fisket med bruk av langlinefiske. Det foregår ved at en line på alt fra én kilometer til 100 kilometer, utstyrt med opp til 16 000 kroker legges ut i havet og tas opp påfølgende morgen. Fangsten er svært variert og til tider meget brutal. Alt fra delfiner, sel, sjøfugl, småfisk og hai blir fanget på krokene.

Etter at haien er tatt opp i fiskefartøyet, kuttet haifinnen av og skrotten kastes tilbake på sjøen. Ofte er haien fremdeles levende og vil uten sine finner synke ned til en smertefull og sikker død. Slik haifinning på sjøen gjør at fiskefartøy kan øke lønnsomheten betydelig ved at det kreves mindre kapasitet til lagring og transport av finnene, som uten tvil er den mest lønnsomme delen av hai. Finnene utgjør omtrent fem prosent av haiens totale biomasse. Dette resulterer i en dumping av omtrent 95 prosent av dyret, og er bredt ansett som en uansvarlig og ikke bærekraftig fangstmetode.

I løpet av de siste tiårene har spesielt haifiske ført til en dramatisk nedgang av verdens haipopulasjon, og enkelte arter anslås å ha en nedgang på over 95 prosent i områder de tidligere har vært vanlige. Fangsten er ikke bærekraftig, særlig for de haiartene som bruker mer enn ett tiår på å nå fruktbar alder og dermed blir forhindret fra å reprodusere seg.

Omsetning av haifinner er en trussel mot flere haibestander, og det er nødvendig å regulere fisket for å sikre en bærekraftig utnyttelse av haibestandene. Haifinning er en trussel mot de ulike haibestandene, og dermed også mot økosystemet i havet. Omsetningen av haifinner vil være en trussel mot haibestandene selv om fangsten ikke innebærer haifinning.

Det er internasjonalt, regionalt og nasjonalt vedtatt reguleringer for å unngå haifinning og for å unngå overfiske av hai. Om lag 100 nasjoner har vedtatt forbud mot haifinning, men det har vært flere smutthull i dagens reguleringer. Oppmerksomhet fra blant annet EU nå er å tette igjen smutthullene og etablere en bærekraftig fangst, hvor haifinner og haikropp må leveres sammen.

Det importeres i dag ulovlige haiprodukter til Norge som blant annet selges på forskjellige kinarestauranter og på asiatiske markeder. Den norske haiorganisasjonen Hjelp Havets Haier viser til en rekke restauranter som selger haifinnesuppe i Norge.

Omfanget av haifinning

FNs Food and Agriculture Organization (FAO) samler inn data på fangst og omsetning av haiprodukter, men ifølge forskerne utgjør denne statistikken bare en liten del av den totale fangsten og omsetningen.

Ifølge FAOs rapport State of the Global Market for Shark Commodities av Shelley Clarke and Felix Dent fra 2014, er det begrenset kunnskap om den faktiske fangsten, produksjonen og omsetningen av hai-

produkter. Forsyningskjedene er uklare og det er usikkert hvilken rolle ulike land spiller i produksjon, foredling, omsetning og forbruk av haiprodukter. Det er også stor usikkerhet om prisen på haiprodukter, og spesielt prisen på haifinner.

Ifølge den internasjonale foreningen Save our Seas Foundation (SOSF) er haifinning-industrien lite transparent og opererer ofte utenfor lovreguleringer og tilgangen på statistikk er derfor svært mangelfull. Det er også i liten grad forsket på omfanget av haifinning.

I en nyere studie har Boris Worm og forskere fra flere universitet i Canada og USA anslått at 100 millioner haier (1,44 millioner tonn) ble drept i 2000 og 97 millioner i 2010 (1,41 millioner tonn). Ifølge forskerne blir mellom 6,4 og 7,9 prosent av alle haier drept hvert år. En bærekraftig utnyttning vil tilsvare at under 5 prosent av haiene blir drept per år. Worm konkluderer også med at tallene er svært usikre, og at det totale antallet kan være mellom 63 og 273 millioner drepte hai per år.

Ifølge FAO er de fire største produsentene av haiprodukter Indonesia, India, Spania og Taiwan. De klart største markedene for haifinner er i Øst- og Sørøst-Asia, slik som Kina, Hong Kong Special Administrative Region, Taiwan, Singapore, Malaysia og Vietnam. Sør-Amerika og Europa har de største markedene for haikjøtt, med Italia, Brasil, Uruguay og Spania, som de største importørene.

EU-registrerte fartøy fanger om lag 100 000 tonn i året. Forskningen utført av Worm, Clarke og andre viser tilsynelatende at dette kun er en del av reell fangst. Ifølge kommisjonen foregår EUs fiske i farvann både i og utenfor EU. Det er markert for haikjøtt i Frankrike, Spania, Italia, Storbritannia og Tyskland, mens haifinner blir eksportert til Asia.

Verdien av haifinning

Ifølge U.S. Department of Commerce, National Oceanic and Atmospheric Administration (NOAA), har den totale verdien av rapportert import av haifinner globalt på om lag US\$ 366 millioner i 2005 og 293 millioner i 2011. Worm et. a. anslår at den totale importverdien på haifinner siden 2000 har vært mellom US\$ 306 til 419 millioner.

Ifølge Clarke og Dent var den totale verdien på den oppgitte internasjonale handelen med haiprodukter US\$ 818,4 millioner i 2011. Den faktiske internasjonale handelen er langt større enn dette. Det er i til-

legg liten kunnskap om volumet av innenlandsk forbruk av haiprodukter, dvs. varer som ikke eksporteres.

Ifølge The Guardian var prisen på en bolle haifinnesuppe \$ 300 da etterspørselen var på topp. Da kunne prisen på haifinner være opp mot \$ 700 per kilo.

Regulering i andre land

En rekke land har innført reguleringer mot haifinning. EU har en handlingsplan for å bevare og forvalte haibestandene. EU innførte et forbud mot haifinning i 2003, men fiskerne kunne fjerne finnene fra haiene og levere finner og haikropp i forskjellige havner. Det ga mulighet for å omgå regelverket. I juni 2013 vedtok EU at haifinnene må leveres sammen med haikroppen. Forbudet gjelder både i farvann i EU og på EU-registrerte fiskefartøy uansett hvor i verden de fisker.

Selv med et forbud mot haifinning vil den høye verdien av haifinner fremdeles gjøre det attraktivt å forsøke omgå reglene og praktisere haifinning. Forslagsstillerne mener det er behov for strengere regulering av import av produkter fra hai for å stanse import av ulovlige haiprodukter til det norske markedet. Det vil også ha en viktig signaleffekt globalt at Norge tar problemstillingen og generell tap av biologisk mangfold svært alvorlig. Forslagsstillerne mener dette kan oppnås ved at det innføres krav om at haiprodukter som blir importert må ha fullstendig artsinformasjon, noe som vil sikre at truede haiarter ikke når det norske markedet. Haiproduktene som blir importert må også ha fullstendig og etterprøvbar informasjon vedrørende fangstmetode, sted, dato og tidspunkt for fangst.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen sikre at haiprodukter som blir importert har fullstendig og etterprøvbar artsinformasjon.
2. Stortinget ber regjeringen sikre at haiprodukter som blir importert har fullstendig og etterprøvbar informasjon vedrørende fangstmetode, sted, dato og tidspunkt for fangst.

3. desember 2014